

HUSK
årsmøde/seminar
den 25.-26. april

DANSK FRILUFTSLIV

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV
NR. 57, MARTS 2004

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV

Formand:

Johnnie Bøtke Laursen
Vinkelvej 28, 8800 Viborg
tlf. 86 67 65 64
johnnie@b-laursen.dk

Kasserer:

Erik Jegsen
Th. Bangsvej 15, Flemløse
5620 Glamsbjerg
tlf. 64 72 26 73
jegsen@privat.dk

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen
Balvej 16
5762 V. Skerninge
tlf. 51 51 42 04
thor_dk@hotmail.com

Friluftsbogklubben:

Carsten Damsgaard
Varnæsvej 750, Bovrup
6200 Aabenraa,
tlf. 74 68 11 34
cdamsgaard@privat.dk

Mads Brodersen

Kirkestræde 5
5466 Asperup,
tlf. 64 48 15 85
mcbrodersen@mail.dk

Annoncer:

Louis Sørensen
Grønnegade 7, 2. lejl. th. 1.
8800 Viborg,
tlf. 87 25 08 04
louischarles1974@hotmail.com

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jessen
Gadbjergvej 6, 7321 Gadbjerg

Redaktion:

Carsten Damsgaard (ansvarsh.)
Terkel Berg-Sørensen

www.danskfriluftsliv.dk

Forsidefoto: Martin Machado

ISSN 0909 - 0614

ÅRSBERETNING

Af Johnnie Bøtke Laursen

Det har været et travlt år for bestyrelsen i Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv. Det startede blidt - men er endt i en hektisk, men spændende tid med debat og dialog med Friluftsrådet, Undervisningsministeriet og ikke mindst friluftsfolk fra nær og fjern, både medlemmer og ikke-medlemmer. Emner som Friluftslivet i det 21. århundrede, certificering, klatresamråd og friluftsvejlederuddannelser har været oppe at vende, og vi har prøvet at skabe rum for debatten, men har også været nødt til at tage stilling og være aktive.

HJEMMESIDEN

Efter det veloverståede seminar i København kom en rolig tid hen over sommeren. Det største problem var, at hjemmesiden lå stille. Søren Willeberg stoppede, og vi havde ikke umiddelbart en ny webmaster parat. Dette kom til at vare frem til november, hvor Peter Bobach fra Aalborg kastede sig over arbejdet. Det har ført til, at den nye hjemmeside for alvor er gået i luften i dag den 12. februar. Ideen er, at der skal være mere liv end der var i den gamle - flere nye ting - artikler, debat, nyheder om forskellige aktiviteter - og det kan medlem-

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Dansk Friluftsliv udgives af Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv og udkommer fire gange årligt:

nr. 58	juni	2004	deadline	1. maj
nr. 59	okt.	2004	deadline	1. sept.
nr. 60	dec.	2004	deadline	1. nov.
nr. 61	mar.	2005	deadline	1. feb.

Annoncering koster:

hel side	1000 kr. ekskl. moms
halv side	650 kr. ekskl. moms
kvart side	400 kr. ekskl. moms

merne være med til. Send gerne kommentarer.

DANSK FRILUFTSLIV

Bladet kører med Carsten Damsgaard ved roret regelmæssigt - og i den standard - både form og indhold - som medlemmerne støttede op bag ved årsmødet i København. En blanding af gode og dybe indlæg af mere teoretisk art og lettere læste turberetninger, praktiske tips og andet. I det kommende år vil vi igen forsøge os med et temanummer.

BOGKLUBBEN

Bogklubben har holdt skruen i vandet på trods af afhængigheden af, at hjemmesiden bliver opdateret og fungerer (hvad der jo så har været problemer med). Bogklubben er et stort aktiv for DFNF - selv om den holder medlemmerne væk fra naturen, mens de grundigt studerer de mange gode friluftsbøger som Carsten finder frem.

ØKONOMI

Regnskabet har båret præg af, at vi har mange aktiviteter i gang. På sidste årsmøde vedtog vi en kontingentforhøjelse på 200 kr. for almindeligt medlemskab, og vi har fået hævet tilskuddet fra Friluftsrådet med 5.000 kr. Til gengæld er der store, men nødvendige, udgifter til bladet og mødevirksomhed. Se regnskab/budget andetsteds i bladet.

FRILUFTSLIV I

DET 21. ÅRHUNDREDE

Et seminar, som vi ikke selv stod for, på Båring Højskole i november, fik stor indflydelse på vores arbejde i bestyrelsen.

Det var lavet af SDU, Institut for Idræt og Biomekanik ved Søren Andkjær og havde titlen „Friluftsliv i det 21. århundrede”. Det stort opsatte program trak omkring 150 mennesker til fra frilftsverdenen: vejledere, lærere, pædagoger, folk fra Friluftsrådet, Skov- og Naturstyrelsen og Dansk Vandrelaug. Af disse var skønnet halvdelen medlemmer af DFNF. Dette har givet mulighed for mange forskellige at opnå kendskab til, hvad der rører sig og gav DFNF en mulighed for at synliggøre den katalysator-effekt som vi mener at have. Selv om vi ikke er så mange, håber vi på at kunne spille en stor rolle for dialogen og samarbejdet mellem de mange interesser i natur- og friluftslivet. En direkte udløber var en invitation til at mødes med Friluftsrådet i januar. En stor tak til Søren Andkjær, SDU og Båring Højskole for dette velorganiserede seminar.

FRILUFTSRÅDET

Vi har prøvet at øge vores opmærksomhed på Friluftsrådet og vore aktiviteter der. Vi har aktive amtsrepræsentanter i halvdelen af amterne - men mangler altså i de sidste 9. Det vil vi gerne have gjort noget ved - vi har medlemmerne til det, I skal blot melde jer. Det er et godt sted at få indflydelse på friluftspolitikken. Det gælder selvfølgelig i endnu højere grad Friluftsrådet centralt. Vi har prøvet at være repræsenteret i arbejdsgrupper og udvalg og vi prøver at møde op til arrangementer, men det er en stor udgift for os. Derfor kunne vi tænke os at få en køben-

havner i bestyrelsen eller tilforordnet, for at sikre os fremmøde uden de helt store udgifter og besvær.

To møder i Friluftsrådet skiller sig ud. I januar var bestyrelsen inviteret over til Scandiagade (Friluftsrådets bygning) for at gennemgå aktiviteter og regnskab (for at begrunde et øget tilskud fra friluftsrådet), men ikke mindst for at snakke om vore visioner for friluftslivet i det 21. århundrede.

Vi kom langt omkring, men et vigtigt punkt var, at vi gerne vil have friluftsvejlederbegrebet gjort mere kendt - i Friluftsrådet og ude omkring, hvor der kunne tænkes at være brug for denne uddannelse. På sigt kunne det være givtigt om der kunne oprettes stillinger lig naturvejledernes, med delvis støtte fra Friluftsrådet. Mulige ansættelsessteder kunne være grejbanker, kommuner, hvor mange skoler og institutioner har brug for kvalificerede instruktører og vejledere til at tage sig af det hurtigt voksende friluftsliv.

Her først i februar deltog vi i et nyt møde med Friluftsrådets direktør og formand. Et møde i en serie, hvor alle medlemsorganisationerne efter tur i små grupper skulle præsentere sig for den nye formand og havde mulighed for at tage emner op.

Vi trak igen friluftsvejlederne frem og debatten om sikkerhed. To områder, hvor vi som de eneste af alle Friluftsrådets organisationer har opbakning, kontakter og vilje til at påvirke.

SAMRÅDENE

Havkajaksamrådet har nu længe været en etableret realitet. Kanosamrådet er blevet det og de første skridt er taget til et klatresamråd. Det er tre forskellige størrelser med forskellige aktører og forskellige baggrunde - det bliver grebet forskelligt an. Vi bruger DFNF netop som et forum, hvor forskellige meninger og grupperinger kan mødes og i bedste fald resultere i en øget kvalitet af den vejledning, der ydes både teknisk, pædagogisk og friluftsfagligt. Når de dominerende organisationer og skoleformer på frivillig basis enes om vejledende retningslinier, bliver det mere enkelt og gennemskueligt at forholde sig til sikkerhedsaspektet. Dette vil være en hjælp i disse år, hvor friluftsmarkedet bugner af tilbud, og hvor skoleledere, undervisnings- og kulturministeriet, forsikringsselskaber og andre grænser på, hvordan vi i friluftsmiljøet griber det an.

FRILUFTSVEJLEDER- UDDANNELSER

I lyset af sidste års seminar på IFI har vi i det indeværende år haft fokus på at arbejde for et større kendskab til de etårige friluftsv ejledere. Der findes en mangfoldighed af mere eller mindre uddannede friluftsv ejledere, som i mange år har gjort et kæmpe arbejde for vejledning i natur- og friluftsliv. Seminaret i København slog fast, at det skulle være muligt at bruge de eksaminerede friluftsv ejledere som en slags spydspids for friluftsv ejlederbegrebet uden dermed at skabe et modsætningsforhold til

andre med anden baggrund. Der har været gjort flere forsøg på at organisere dem. En stor del er allerede medlemmer af DFNF og vi har derfor fundet det naturligt at prøve at kæmpe for kendskab og jobs til disse. Vi ser gerne, at de/I inden for rammerne af DFNF laver et netværk eller at de/I organiserer sig uden for DFNF i et samarbejde.

Det ser ud til, at det bliver svært at opretholde tre jyske studier. Der er i øjeblikket bestræbelser på at lave et mere formelt samarbejde mellem dem. DFNF hilser det velkomment. For os vil det være bedre med et (eller to) velbesøgte studier, hvor der så bliver flere penge til at sikre kvaliteten i uddannelsen.

SIDSTE NYT

I januar startede Jyllands-posten en debat om sikkerheden i forbindelse med friluftsliv i almindelighed og klatring i særdeleshed. Ud fra konkrete eksempler på ulykker, som burde være undgået, reagerede politikerne hurtigt. Flere forlangte at få at vide af undervisningsministeren, hvad hun havde tænkt sig at gøre ved dette „gedemarked”, hvor mange elever ofte var i hænderne på ukvalificerede instruktører. Også skolelederne var ude - de har jo formelt ansvaret.

Efter en henvendelse fra DFNF, hvor vi forklarede, at vi er i gang med et arbejde, som har til hensigt at opkvalificere friluftsv ejlederne og give et overskueligt billede af deres

kvalifikationer inden for det mere risikobetonede friluftsliv, har ministeren udtalt sig positivt om dette arbejde. Modeljerne vi har kunnet henvise til, er havkajaksamrådet og kano-samrådet og vi er netop, som vi meddelte på seminaret i Båring i gang med indledende sonderinger af om der også er baggrund i klatremiljøet for et klatresamråd. Et problem er her, at der netop inden for klat-ring er en meget stor gruppe af private udbydere, med meget forskellig baggrund og kvalifikationer. Når disse bliver samlet i en brancheorganisation vil vi også gerne i dialog med dem.

Det har været et spændende år for bestyrelsen. Udover de seks faste medlemmer har vi heldigvis kunnet trække på suppleanten, Lone Nielsen, som har fungeret som et ekstraordinært medlem. Intet tyder på, at der bliver mindre at lave fremover, så vi overvejer i bestyrelsen at øge antallet af medlemmer eller etablere arbejdsgrupper omkring f.eks. blad og hjemmeside.

Udover en tak for samarbejdet til bestyrelsen skal der også lyde en tak til alle jer, der har givet en hånd med i diverse samråd, amtsrepræsentationer, hjemmesidearbejde, korrekturlæsning og meget andet i årets løb.

ÅRSMØDE DEN 25. APRIL

Af Johnnie Botker Laursen

Der indkaldes hermed til årsmøde og generalforsamling på Oure-skolerne søndag den 25. april kl. 19.

Dagsorden ifølge vedtægterne. Men under de faste punkter som regnskaber, beretning og

valg gemmer der sig et stykke spændende friluftspolitisk arbejde, som vi gerne vil have mange medlemmer til at bakke op om, indlade sig i diskussion om og/eller gå aktivt ind i bestyrelsesarbejdet.

To hovedpunkter på årsmødet kan blive:

Er samrådsidéen - det frivillige arbejde om vejledende retningslinier i kajak, kano og klatring en fornuftig udvikling af det „tur efter evne“-begreb, vi i mange år har forsvaret? Hvordan får vi integreret og promoveret de „nye“ friluftsvejledere (fra de etårige uddannelser) bedst muligt med alle de mennesker, som med

en mangfoldighed af baggrund og uddannelse har kendetegnet dansk natur- og friluftsliv indtil nu?

Efter årsmødet er der mulighed for over en kop øl at snakke videre om stort og småt i friluftslivet.

Deltagelse i årsmødet er gratis - det gælder også en overnatning i telt eller klasselokale frem til seminaret den følgende dag.

Tilmelding til Jesper Lind Nielsen på tlf. 51 51 42 04 eller mail: thor_dk@hotmail.com senest den 13. april 2004.

Foto: Martin Machado

MANDAG DEN 26. APRIL AFHOLDES SEMINAR PÅ IDRÆTSSKOLERNE I OURE

Klatring - på grænsen.. Certificering og pædagogik

Dansk Forum for Natur- og Friluftslivs seminar kommer i år til at handle om klatring. Klatreområdet har i den seneste tid i medierne været omtalt som „det vilde vesten“, fordi der ikke gælder nogle sikkerhedsregler på området. Certificering i klatring er en lang debat, så vi vil her på seminaret blot lige åbne for posen.

Men hvad sker der ellers ude i „det vilde vesten“ blandt klatrerne? Er klatring naturoplevelse eller adventure? Klatring ligger på mange måder lige på grænsen af friluftsliv... Er vægklatring f.eks. friluftsliv? Eller hvad med private firmaer, som bruger klatring til teambuilding? Derfor er det heller ikke helt tilfældigt, at vi har valgt at lægge årets seminar på idrætsskolerne i Oure. Vi har her fat i løvens hale...

Vi har prøvet at samle nogle oplægsholdere, der hver især kan give deres bud på forskellige sider af klatringens muligheder og begrænsninger.

Efter frokost vil der være mulighed for at komme ud og være lidt aktiv. Der vil være rundvisning på Oure, hvor man også kan høre noget mere om deres mountaineering-linie. I kan også vælge at komme ud at klatre på klatretårnet eller i træer, eller tage en tur i kajak.

Vi håber, at seminaret også vil tiltrække ikke-klatrere, der har lyst til at komme og diskutere certificering og pædagogik.

Program

Kl. 9.00 - 9.30	Morgenkaffe og tjek in
Kl. 9.30	Velkommen ved DFNF og Oure
Kl. 9.45	Oplæg ved: Jesper Nielsen. Ejer af "Wild life" kurser. <i>Brug af klatreaktiviteter i virksomhedskurser.</i> Mads fra „Abekatten“ i Aalborg. <i>Klatring som pædagogisk værktøj.</i> Sten Pedersen. <i>Klatring som naturoplevelse og klatring med handicappede.</i> Peter Chapman. <i>Certificering og eksamenskrav i England</i>
Kl 12.15 - 12.45	Frokost
Kl 13.00 - 15.00	Aktiviteter på Oure
Kl 15.00 - 16.00	Oplæg af Torbjørn Ydegaard: Certificering - en vej til professionalisering af vejledere i friluftsliv. Debat og kaffe.

Prisen for seminaret er 200 kr. som betales ved ankomsten.

Tilmelding til sekretær Jesper Lind Nielsen: thor_dk@hotmail.com senest den 13. april.

REGNSKAB OG BUDGET

BUDGET 2003: REGNSKAB 2003: BUDGET 2004:

Indtægter:

Tipsmidler	20.000	20.000,00	25.000
Kontingenter	48.000	49.110,00	60.000
Renter	0	16,01	0
Projekter, arrangementer	2.000	7.665,00	2.000
Annoncer i bladet.....	8.000	4.400,00	5.000
Diverse	2.000	2.000,00	0

I alt:	80.000	83.191,01	92.000
--------	--------	-----------	--------

Udgifter:

Bladet	56.000	53.283,13	60.000
Kurser	0	0,00	0
Projekter	3.000	4.808,75	2.000
Nordiske aktiviteter	2.000	2.348,00	2.000
Mødeaktiviteter	16.000	17.907,85	16.000
Administration	8.000	10.389,81	10.000
Diverse	1.000	0,00	0

I alt:	86.000	88.737,54	90.000
--------	--------	-----------	--------

Resultat:	-6.000	-5.546,53	2.000
------------------	---------------	------------------	--------------

Egenkapital:	6.200	6.262,23	700
---------------------	--------------	-----------------	------------

Likvide aktiver:	200	715,70	2.700
-------------------------	------------	---------------	--------------

Erik Jegsen

kasserer

Dan Panton

revisor

Janni Nielsen

revisor

PSYCHOSAIL - KURSEN MOD INDRE KOMPETENCER

Af Morten Bertelsen og Jesper Henriksen

At gå på højskole er mere og andet end oplevelser! Det er en dannelsesproces, der både giver uformelle og efterhånden også formelle kompetencer. Gennem undervisningsforløbet med den lidt poppede, men også sigende titel Psychosail, bliver eleverne på Oure Idrætshøjskole udsat for en anderledes pædagogisk lærings-situation. Idrætspsykologien og pædagogikken forenes i den teoretiske ramme og integreres i praksis med sejlsporten og herunder matchrace som aktivitet. Det lyder meget uformelt kompetencegivende, men er det ikke en almen kompetence at kunne indgå effektivt i en gruppe og gennem denne lære at reflektere over egne og andres handlinger og udsagn?

Psychosail betegnes ovenfor som poppet, fordi Psycho ofte associeres med Bret Easton Ellis bog "American Psycho" og psykotiske lidelser som intet har tilfælles med et højskoleophold. Sigende er Psychosail, fordi det lægger op til spænding og anderledes aktivitet, der i sig selv motiverer højskoleeleverne. Idrætspsykologi og sejlsad bliver hinanden gensidigt kvalificerende, aktiviteterne på sejlbåden, der fremprovokerer en kurs mod indre kompetencer. Målet med forløbet er at give

eleverne en oplevelse af, hvad refleksion kan medføre i forhold til gruppedynamik og læring, samt give dem nogle redskaber til vedvarende selvudvikling.

SAMFUNDET OG INDIVIDETS RETNING

Grundlaget for perspektivering i forhold til det (post)moderne samfund bygger blandt andet på Anthony Giddens analyse af modernitetens dynamikker og konsekvenserne af dette. Med moderniteten refereres til de store samfunds-mæssige forandringer som kommer i tiden fra nationalstatsdannelsen, de politiske og sociale systemer. Det som er nyt og specielt for vor tid er omfanget af forandringerne og den hastighed¹, hvormed forandringerne sker. En af de samfundsændringer, vi som postmoderne individer i høj grad mærker, kan med et udtryk lånt fra Odo Marquard kaldes ændringshastighedsforøgelsen ("Wandlungs-bechleunigungspotensierung")². Udtrykket refererer til, at den hastighed, hvormed tingene i samfundet ændrer sig, er accelererende og alting derfor ændrer sig med stadig større hast.

Ændringshastighedsforøgelsen gør intervallerne mellem samfundsændringerne stadig kortere, og det betyder at individet får kortere og kortere tid til at tilpasse og vænne sig til

de nye forhold. Endvidere har ændringshastighedsforøgelsen medført, at man ikke længere kan holde sig et fastlagt slutmål for øje, da betingelserne, under hvilke man skal præstere, ændrer sig løbende end-sige „over natten". Hvad der anses for nyt og rigtigt i dag, kan være forældet og forkastet i morgen. Så man må derfor investere megen energi i at holde sig ajour med oplysninger og løbende revidere sin planlægning, så den passer til omgivelserne. Dette konstante behov for hele tiden at skulle forholde sig refleksivt til sine valg, sine handlinger og sine mål har skabt et hyperrefleksivt individ, der konstant udsætter sig selv for tvangsmæssig selvkritik og selvovervågning. Alt skal problematiseres, vurderes og stilles til diskussion i optimeringens navn, hvilket kan give anledning til alvorlige belastninger af menneskets psykiske velfærd.³ Forandringerne kan belyses ved at se på de dynamikker, som virker i det moderne samfund, og hvor de mest centrale dynamikker er løsrivelse og nyetablering af centrale livs-områder samt refleksivitetens afløsning af traditionen. Om løsrivelse og nyetablering bruger Giddens begrebet „disembedding"⁴. Disembedding beskriver den proces, der omhandler individets løsrivelse fra den nære og lokale kontekst og nyetable-

ringen på et overlokalt niveau på tværs af sammenhænge i tid og rum.

Hvor traditionen tidligere udgjorde systemet, som vi regulerede og integrerede vores handlinger efter, afløses det nu af en vedvarende refleksiv proces, hvor individet hele tiden forholder sig til den anvendte viden. Forandringerne er så omfattende, at de i dag griber ind i menneskets indre liv og radikalt ændrer dette, samtidig med, at de er globale i deres udstrækning, og at forandringshastigheden og kompleksiteten i forandringerne stadig er stigende.⁵

Efterdønningen i kølvandet af forandringerne er en verden, som tager udgangspunkt i:

Det usikre - intet er givet, alt kan før eller siden forkastes og rekonstrueres som resultat af den refleksive proces. Traditionen har mistet sin funktion som rettighedsgiver i den enkeltes liv.

Ekspertsystemer - den enkelte kan ikke længere overskue og begribe sin egen verden, og

tingenes indre dynamikker bliver fjernere for os, og det at have tillid til abstrakte principper, komplekse systemer og anonyme eksperter bliver således essentielt. Ekspertsystemer er eksempel på, hvordan det nære og lokale løsrives og nyetableres i en overlokal kontekst.

Frihed og tvang - løsrivelse fra traditionernes fastlåsthed giver os frihed til at vælge og aktivt skabe vores verden, men valget er samtidig en tvang.

Friheden er med til at sætte fokus på individet og individets valg. Den stigende individualisering forstærker oplevelsen af omverdenen som en anmassende realitet og oplevelsen af afmagt og opløsning er nærværende.

Andre træk ved denne verden er, at den er abstrakt og visuel. Globaliseringen betyder, at hele verden har fået anderledes rum for virkelighed. Dette forårsager en forskydning mellem det nære og det fjerne - det som før var fjernt i tid og rum, får vi bogstavelig talt ind i stuen.

Samlet set tegner det et billede af en verden præget af dobbelthed og modsætninger. Ovenstående er refleksioner over baggrunden for at arbejde med indre kompetencer i et (post)moderne perspektiv. Vi vil med Psychosail skabe refleksion over handling i gruppesammenhæng. Individets handling og forståelse af egen handling er i fokus.

PSYCHOSAILS PRAKTISKE OPBYGNING

Hele Psychosail-konceptet starter allerede den første uge på højskolen. Her bliver eleverne bedt om at skrive tre udviklingspunkter. Disse udviklingspunkter skal udtrykke noget personligt som eleverne gerne vil arbejde med og opnå under højskoleopholdet. Punkterne lægges i en konvolut med elevens navn på og lukkes først op i den uge, hvor Psychosail er på programmet. Den første formiddag i forløbet Psychosail genser eleverne deres udviklingspunkter. Udviklingspunkterne bliver præsenteret for de andre på

KAJAK-KURSER **DANMARK** uge 22
SVERIGE uge 31 - 32
GRØNLAND uge 31 - 33

Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg
www.giv.dk - 86 67 20 11 - info@giv.dk

holdet, hvorefter gruppeprocessen tager fart og en rum tid går med at få diskuteret, hvilket af de tre punkter som er mest relevant og aktuelt for såvel personen som gruppen. Her er det vigtigt, at gruppen og den enkelte elev er bevidst om hvilken indre kompetence, der skal arbejdes med. Vigtigt er det tillige, at der gives god tid til denne proces. Når der er nået overensstemmelse om den enkeltes udviklingspunkt, skrives den "indre kompetence" ind i et "Flowchart-skema"⁶, der følger personen gennem ugens aktiviteter som en slags personlig logbog med gæsteforfattere.

DEN SOCIALE KOMMUNIKATIVE INTERAKTION

Ifølge Kenneth J. Gergen til-egner man sig ikke et dybt og varigt „sandt selv“, men nærmere et potentiale til at kommunikere og udføre et selv⁷. De sociale processer bliver herved centrale, idet det er her mening og forståelse dannes inden for kulturens ramme. Identiteten skabes altså af relationer. Kommunikationen og de sociale processer er således afgørende for, hvad eleverne tager med sig fra et forløb som Psychosail. Gruppen er i fokus, og den får hurtigt sin egen eksistens, der er styret og optaget af dens egen proces. Dette skyldes til dels elevernes åbenhed, men også den tvungne refleksion gennem øvelser, både i forhold til egen rolle, men også resten af gruppens handlemønster. Den enkelte elev føler ansvar for egen udvikling gennem gruppen, hvil-

ket bringer et naturligt engagement i forhold til resten af gruppen. Denne interaktion er fordret af, at gruppen i fællesskab skal præstere på båden - de finder en sammenhængskraft i opgaven. Sammenhængskraft eller mere præcist; gruppen bliver kohæsiv:

Cohesion can be viewed as a dynamic process which is reflected in the tendency for a group to stick together and remain united in the pursuit of its goals and objectives.⁸

Interaktionsniveauet i gruppen bliver altså hurtigt højt på grund af fælles opgaveløsning. De sociale relationer åbnes hurtigt og styres af samtalen. En elev siger:

„I starten var det lidt mærkeligt, at de andre skulle kommentere ens person, men vi blev hurtigt gode til at tale om det svære“.

Kommunikation er samtale og spiller en betydelig rolle i in-

teraktionen i gruppen. David Bohm mener, at der er to hovedtyper af samtale; diskussion og dialog.⁹ Førstnævnte anser Bohm for at kunne være meget nyttigt og udviklende, men det drejer sig om i kommunikationen at skabe sammenhæng og ikke om at vinde en samtale. Derfor må modsætningen til diskussion, nemlig dialog fra det græske dialogos, ind i billedet for at skabe synergi i samtalen og gruppens og hermed elevens udvikling. Dia betyder gennem og Logos betyder ordet eller mening. Bohm foreslår, at den oprindelige betydning af „dialog“ var „mening eller betydning, der passerer eller bevæger sig gennem noget [...] fritflydende strøm af mening mellem mennesker, som en flod der løber mellem to bredder.“¹⁰ Det der skal komme ud af dialogen er, som Bohm argumenterer, at gruppen skaffer sig adgang til et større „reservoir af fælles betydning“, som

man ikke individuelt kan få tag i. Det er helheden, der organiserer delene snarere end at forsøge at trække delene sammen til et hele.¹¹

Med dette er opmærksomheden på samtalen altafgørende for hvilket udbytte eleverne får af Psychosail. Det er netop gennem samtalen, at refleksionen bliver katalysator for udvikling. Interaktion bliver vigtig og ikke selve aktiviteten. En af eleverne skriver i evalueringen at:

„Når jeg kommer hjem vil jeg huske at...

gruppen er blevet god til at vende umiddelbart negative ting til positive ved samlet at rejse sig og give hinanden opbakning [...] og så giver jeg mere til kende, hvad jeg mener om andres måde at være på, når jeg skal samarbejde med dem og selv være god til at tage kritik”.

En anden vil huske at...

„tro mere på mig selv, og at mine ideer og meninger kan

være ligeså meget værd som de andres“.

Ovenstående fortæller lidt om, at der gennem forløbet er sket noget. Samtalerne og refleksionen giver en forhåbning om, at eleverne har noget med hjem fra højskolen som de kan bruge i mange andre sammenhænge.

TRANSFERRING, OVERFØRING

Der findes få undersøgelser om udendørs aktiviteter som har påvist en reel overføringsværdi til andre livsområder. Men det fremhæves, at hvis målet er ændringer af mere fundamental og varig karakter, så må udendørsaktiviteterne følges op igen og igen.¹²

Aktiviteterne kan være støttende, men ikke erstatte andre tiltag som arbejdsprojekter, familie, venner, altså det man også kalder aktiviteter i primærgruppen. De bedste resultater opnås i de tilfælde hvor

outdoor adventure education er en del af et fællesskab og/eller i betydningen et alternativt fællesskab. Det kan påstås, at det der i realiteten læres er at vurdere processer mellem mennesker. Teams der revurderer processer, er mere effektive end dem, der ikke gør.¹³ Det vigtige i samspilsprocessen opstår, når de unge lærer i en social sammenhæng, hvilket stiller krav til udformningen af aktiviteterne.

Interaktionen er således i centrum for udviklingen og individualiteten er en sekundær, men ikke en uvæsentlig faktor. Man kan sige, at læring i udendørsaktiviteter er et spørgsmål om transformation af noget, der tilsyneladende er objektivt i forhold til individet. Det betyder i denne sammenhæng, at de unge kommer til et tidspunkt, hvor de begynder at tænke over aktiviteterne og stille spørgsmål – reflektere: „De udvikler deres egen indstilling, og derudfra behandler de ydre påvirkninger - De unge begynder at virke tilbage på den sociale verden, der har dannet dem”.¹⁴ Den engelske uddannelsessociolog Peter Jarvis¹⁵ viser her, at inkorporere, indlemme og transformere de indre processer kan eller nærmere skal ske i en social kontekst, som er forbundet med en aktivitet.

Vores målsætning var, med en forståelse for elevernes livssituation in mente, at skabe refleksion, forståelse for gruppeprocesser, kommunikation og herigennem selvudvikling. Vi har taget en praktisk og teoretisk vinkel på overførelsesværdierne af Psychosail-

aktiviteterne. Ovenstående er et godt eksempel på, at det kan lade sig gøre, men, at det stadig er til diskussion, hvor længe effekten - forandringen hos den enkelte holder ved.

Peter Jarvis¹⁶ eksempel på, at der sker en læring, henviser til, at forståelsen skal findes inden for den sociale kontekst, som finder sted, når unge er ude at sejle. Faktisk afspejler denne aktivitetsform nogle af de mest nutidige tanker inden for personlighedsudvikling. Målet er at gøre eleverne bevidste om sociale konstruktioner og hvordan disse kan forbedres, at øge elevernes selvtilid og at styrke hans/hendes beslutningsevne og dermed handlekraft.

Naturen og sejlbåden tangerer den ideelle læreplads, når samarbejde skal studeres og udvikles. Forholdene på sejlbåden stiller store krav til alle. Beslutninger medfører umiddelbare praktiske konsekvenser - man justerer (trimmer) sejlene, så de ikke blaffer, får våde støvler og så videre.

Gensidigt ansvar og afhængighed opleves tydeligt. Logikken af dette bliver synlig.¹⁷

De fleste forskere siger tydeligt, at personlig udvikling er en proces, der foregår hele livet. Derfor kan der ikke trækkes en skarp grænse mellem personlighedsudvikling og refleksivitet.

Med refleksion ønsker vi at omforme allerede eksisterende tanker i en kontekst, hvor målet er en alsidig personlig udvikling. Dette sigter mod at forberede unge mennesker bedst muligt på de udfordrin-

ger, de møder i det moderne samfund. Vi mener, at man med fordel kan bruge eksempelvis Roger Grenaways metoder til dette. Der behøves hverken komfortable undervisningslokaler, blyanter eller professionelle evaluerings-skemaer. Disse metoder kan finde sted hvor som helst og når som helst. Man behøver ikke en varm og tør græsplæne for at benytte reviewing udendørs.

At reflektere og anvende reviewing over udendørsaktiviteter/øvelser skal finde sted fordi den omgivende natur kan frembringe inspiration og flere lejligheder for refleksion gennem 'reviewing'.

Pædagogisk set vil eleverne komme i større harmoni og kontakt med underviseren og hinanden. Eleverne og gruppen vil bruge den disponible tid effektivt og få mere værdi ud af den. Tilpasset 'reviewing' gør øvelser og aktiviteter mere aktuelle og meningsfulde.¹⁸

Roger Greenaway slog et slag for, at der skal opfindes en politik og praksis, som vil hjælpe til, at vi opnår en opfattelse af „more than activities”. Hvor unge mennesker får en reel mulighed for personlig og social udvikling igennem udendørs aktiviteter og de dertil knyttede processer. Dermed opnår de en bedre chance for det, de i virkeligheden ønsker at gøre.¹⁹

Et af de afsluttende refleksionspunkter til eleverne så således ud:

Når jeg kommer hjem vil jeg huske...

Hvortil en svarede: „min udvikling, hvordan jeg var før jeg startede på Psychosail og til, hvordan jeg er nu”.

Og en anden: „mest af alt en på oplevelsen i natur og i mig selv”.

Der har gennem forløbet Psychosail været fokuseret på en tendens i samfundet og ikke en trend. Det er altså noget vedvarende, med en søgen efter identitet i oplevelsen.

AFRUNDING

Friluft aktiviteter rummer mange muligheder for at få eleverne til at perspektivere det lærte stof til andre arenaer. Vi har valgt at bruge psykologien, pædagogikken og sejladsen. Valget af sejl som aktivitet kunne lige så godt have været en anden friluftaktivitet som man har til rådighed i sin lokale undervisningssituation. Det kunne eksempelvis være kajak, klatring eller en mere simpel aktivitet. Men målet i institutionel forstand må være, at aktiviteterne ikke bliver noget man gør for aktivitetens skyld, men ses som en læringsproces, hvor friluftaktiviteter og samfundet bliver gensidigt kvalificerede. „More than activities”.

I en afsluttende perspektivering skal det understreges, at friluftaktiviteter i sin orientering i forhold til naturen indeholder mange gode aspekter, som vi ikke har fået plads til i denne artikel. Det være sig etiske, økologiske og økonomiske problemstillinger forbundet med friluftaktiviteterne. Det er vores håb at fremme refleksion som noget væ-

sentligt i aktiviteterne og hermed bidrage til fortsat dialog om friluftsuniversitetets rolle i den danske friluftsverden.

NOTER

1. Se også; Marquard, O. (2000). s. 77. Philosophie des stattdessen. GmbH & Co Stuttgart.
2. Ibid.
3. Jørgensen, C. R. (2002). op. cit. 148 f.
4. Giddes, A. (1995). Sociologi – Kort, men kritisk introduktion. Hans Reitzels forlag.
5. Marquard, O. (2000). op. cit. s. 63 ff.
6. Et Flowchart skema er her et arbejdsdiagram indeholdende tid og niveaudeling i forhold til graden af opnåelse af udviklingspunkt.
7. Gergen. Op. (1997).cit. s. 209.
8. Carron, A.V. (1982). s. 124. Cohesiveness in sport groups: Interpretations and considerations. Journal of Sport Psychology nr. 4
9. Bohm, D. (1965). The special Theory of Relativity. New York: W.A. Benjamin.
10. Ibid.
11. Senge, P. M. (2000). s. 211. Den femte disciplin. KLIM.
12. Bowles, Steve. (1995). Guide to issues and trends in adventure education today, Tonio Finland
13. West, M.A. (1994). Effective Teamwork.. The British Psychological Society Books. Exeter.
14. Illeris, Knud. (2000). s. 96 f. Læring. Roskilde Universitetsforlag, Roskilde
15. Ibid. s. 96
16. Ibid. s.96-97
17. Döller, Nicolai.(1984). Vildmarkskursus for erhvervsledere. Artikel i Ingeniøren nr. 24 Juni
18. Greenaway, R. (2000). Reviewing Skills Training. www.reviewing.co.uk
19. Greenaway, R. (1990). s. 91. More than activities. By Bell & Bain Ltd, Glasgow

*Foto: Jesper Henriksen, s. 10-11
Martin Machado, s. 13*

PORTOSTIGNING OG EFTERLYSNING

Af Erik Jegsen, kasserer

Som følge af finansloven for 2004 er den favorable forsendelse af bladet med postvæsenet ophørt pr. 1. marts d.å. Vi kender endnu ikke de fremtidige priser for udsendelsen da vi p.t. har en ansøgning liggende hos biblioteksstyrelsen i håb om at kunne få reduceret portoudgifterne. Udover en væsentlig fordyrelse af porto, så betyder det også, at postvæsenets ajourføring af adresserne er ophørt. Fremover skal du således huske at melde adresseændring til DFNE, når du flytter. Ellers risikerer vi, at bladet ikke kommer frem. For tiden har vi mistet forbindelsen til medlem nr. 522, Kenneth Dirchsen.

Vores sidste adresse på Kenneth var Thorsgade 91 C, 4. th. i København N. Kender du hans nye adresse, så lad høre fra dig. Eller bed Kenneth om at informere os om hans nye adresse.

HVOR GÅR DE UDDANNEDE FRILUFTSVEJLEDERE HEN?

*Af frilftsvejleder og skovfoged
Lars Andersen*

Frilftsvejlederstuderende kommer fra mange forskellige baggrunde. Nogle er lærere, andre soldater og en del er pædagoger, men groft sagt kommer vi fra alle mulige samfundslag og kulturer. Det eneste fælles ved os er vor uddannelse til frilftsvejleder og vor store interesse for formidling og vejledning i frilftsliv. Den bliver ikke mindre af at tage uddannelsen som frilftsvejleder. Tværtimod. Vi bliver af institutioner og lærere udstyret med gode kontakter og orienteret om kolleger og muligheder rundt omkring i samfundet.

Men - Når vi har taget uddannelsen bliver vi atter spredt for alle vinde og må klare os selv, så godt vi kan. Nogle vælger at

gå tilbage i gamle jobs og mister langsomt forbindelsen til frilftsvejledningen. Andre tager springet og prøver deres nye uddannelse af i nye sammenhænge. De fleste af os får dog en hverdag med en del frilftsvejledning blandet med forskellige andre jobs.

Til forskel fra naturvejlederne har vi ikke en statsmyndighed til at holde os i hånden. Vi er ikke „Uglebærere” og har ikke ret til netværk via „Skolekom” til evig tid. Vi kan ikke få 50% løntilskud i tre år på nyoprettede stillinger fra tipsmidlerne via Frilftsrådet, men må selv argumentere for nye stillingers bæredygtighed. Eller vi må have en anden kompetencegivende uddannelse med os, der kan legalisere en ansættelse.

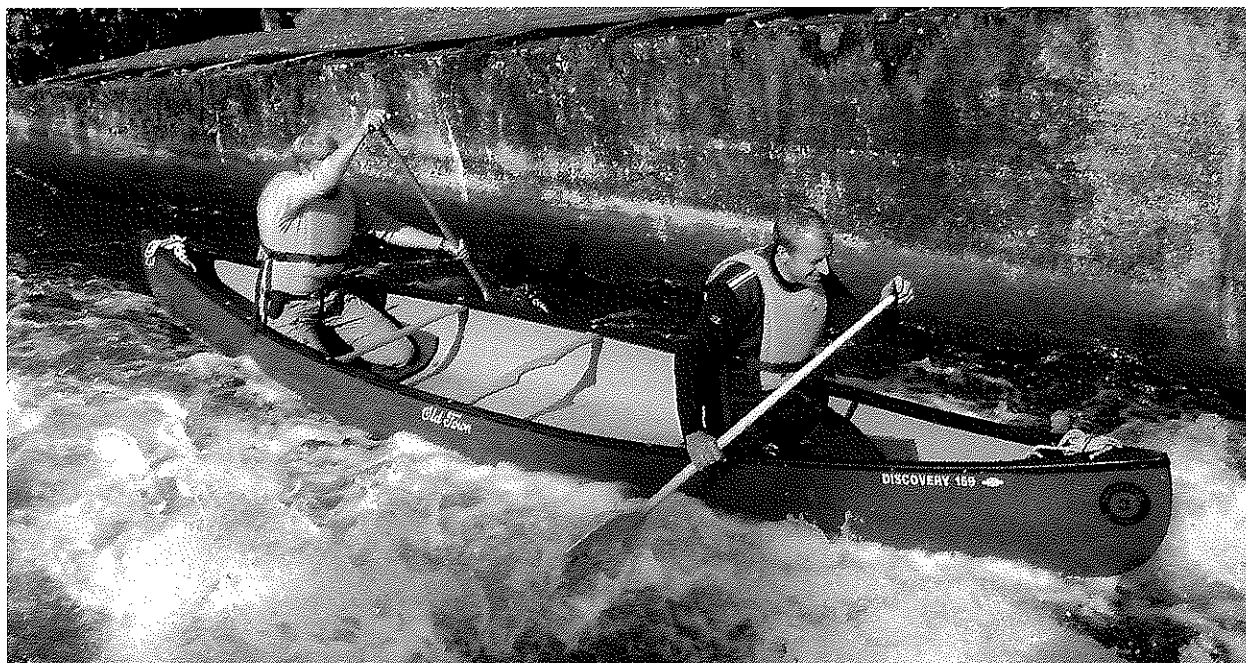
„Kan du også undervise i fysik?” er et eksempel herpå. Frilftsrådet har i 2003 startet

en række fine indsatsområder, der rækker dybt ind i frilftsvejledernes interessefelt:

- forskning
- sundhed
- adgang
- kystfrilftsliv
- borgerinddragelse
- børn i naturen
- gylle
- internationalt
- fremtidens frivillige arbejde.

Da vi ikke har en aktiv „Frilftsvejlederforening i Danmark” ser vi mulige pladser og indflydelse i Frilftsrådet gå til andre foreninger, der er i stand til at mønstre et medlemskab eller har opnået den fornødne synlighed som gruppe.

Uddannede frilftsvejledere bør stå sammen! Enten inden for Dansk Forum for Natur- og Frilftsliv (DFNF) eller ved

selv at danne en „Friluftsvejlederforening i Danmark”, for at:

- skabe en platform for vore meninger og vor indflydelse i samfundet, lokalt og nationalt
- danne et internt forum for efteruddannelse og debat for uddannede friluftsvejledere
- kunne opnå 50 % lønstøtte fra tipsmidlerne i tre år, på samme vilkår som naturvejlederne kan få det i dag
- gennem synliggørelse få flere af os i arbejde.

Friluftsvejlederne, der er uddannet på Sjælland, tog for nogle år siden et spagfærdigt initiativ i den rigtige retning. De har også lavet en hjemmeside (friluftsvjleder.org), der desværre er tom.

Vi, der er uddannet på CVU-MidtVest i Viborg i 2003, er gået sammen i et friluftslaug med det flotte navn „Gapahug” under DGI-Midtjylland med en tilhørende mailgruppe

af samme navn under Group-care-systemet. Dette friluftslaug er, efter demokratisk beslutning, forsøgsvis blevet åbnet for alle uddannede friluftsvejledere og studerende på alle fire uddannelsessteder. Men dette initiativ er kun en midlertidig løsning. Vi bør have en landsdækkende forening med eget blad og egen hjemmeside, eller kan DFNF også finde kræfter til at tegne os rent fagligt?

For at spore interessen fra alle i landet uddannede friluftsvejledere (i alt vel omkring 300), inviterede jeg til et formøde tirsdag den 27. januar i år med henblik på at danne en fagforening for alle statsligt uddannede friluftsvejledere i Danmark. Det har medført et par sjove episoder. Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv kontaktede mig for at opfordre os til enten et samarbejde eller at samles i DFNF. Dansk Vejlederkreds, ved Christian Almer, ringede for at tilbyde os medlemskab der (nej tak!).

Dertil kommer at jeg har modtaget en del mails med ros for initiativet og med opfordring til at holde gang i det gode arbejde. Til mødet kom der dog ikke en sjæl. Kun én enkelt havde vist mod og mandshjerte nok til at støtte op om initiativet, så hende ringede jeg afbud til.

Det var så det, - men er der så basis for at arbejde videre for fælles fodslag for alle friluftsvejledere? Jeg tror det ikke! Jeg tror nu, at vi hver må sejle i vor egen sø, og at uddannelsen dermed på sigt er „en død sild”. Ærgerligt! For det er en fin uddannelse, med en god og stor fremtid. Synd den bare blev startet 10 år for tidligt! Jeg melder mig nu under fanerne i DFNF og er derudover medlem af to friluftslaug, er amtsinstruktør i RGI og tilknyttet DGI's Karpenhøj som medarbejder. Så jeg klarer mig nok. Men hvad gør alle I andre?

Foto: Martin Machado

www.havkajak-nibe.dk

Salg
Udlejning
Kurser
Ture
Opmagasiner

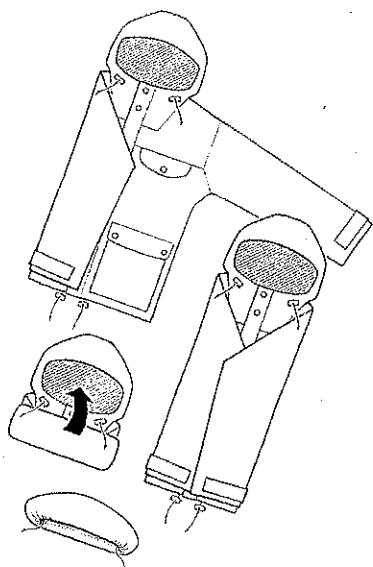
Bryggen 80 (havnen) 9240 Nibe
9835 3616 / 5127 3626

TIPS OG IDEER

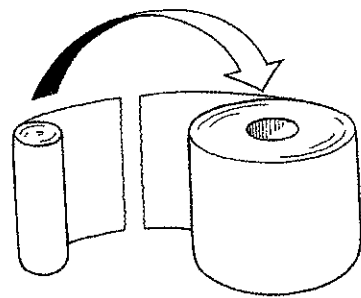
KOMPRIMERING AF OPPAKNINGEN PÅ TURE

Af Erik Jegsen

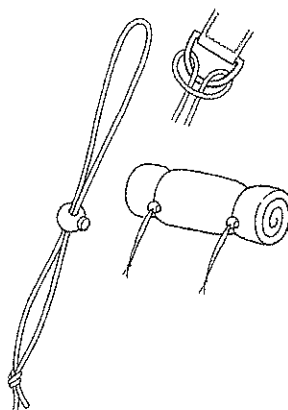
Normalt betyder det jo ikke alverdens meget om vi får pakket vores bagage sådan at den fylder så lidt som muligt. Men i kajakken, på lange vandreture og lignende, så er det vigtigt at få pakket tingene så kompakt at volumen mindskes. Her følger nogle tips med eksempler som også kan bruges på andre sager. En overtræksjakke kan opbevares i sit eget hoved. Læg ærmerne ind og rul jakken hårdt nedefra. Kræng hæften og træk snørelukket sådan, at det bliver en lille og kompakt pakke.

Udnyt alle tomrum og hulheder. Et skoleeksempel er toilet-papirsrollen, hvor du kan trække noget papir af og så rulle det sammen og lægge det ind i paprøret i selve toilettrullen, som dermed formindskes i diameteren.

Lav pakremme af 60 centimeters længde af flettede skosnører. Forsyn dem med en skydelås som set på sove-poser og jakker. Remmene kan fæstes i rygsækkens D-ringe eller huller og holde småting. Eller bruges til at fastholde sammenrullet tøj, liggeunderlag m.m.. Dette er billigere og lettere end pakremmene, der normalt købes. Ekstrasokkerne er gode indpakningssteder for kameraobjektiver under vandringer og bevirker, at du kan efterlade det normale futteral derhjemme. Den tomme poses princip; en stiv indpakning, for eksempel en dunk eller en flaske, beholder altid sit volumen uanset hvor meget der er i den. En pose mindsker derimod sit volumen når indholdet mindskes og er desuden mere formbar i pakningen. Et eksempel er samernes kaffepose af skind.

MYGGESPRAY OG BÅLTÆNDING

Af Erik Jegsen

Inspireret af Steffens artikel „Om ildposens hemmelighed” i sidste nummer af Dansk Friluftsliv, så vil jeg lige komme med en lille tilføjelse. Når gløderne er der, så kort dette end varer, så giver jeg dem et spray myggemiddel af den type, der findes i flasker med pumpe-spray. Et sådant myggemiddel indeholder normalt en form af et hurtigt fordampende opløsningsmiddel, og dette flammer op når det antændes.

Jeg er godt klar over, at vi ikke har myggespray med på ture i vinterhalvåret, men...

Jeg fik ideen til dette på en tur for mange år siden, hvor nogle efterskole drenge brugte lighter-gassen fra en refillpatron til det samme. Selv havde jeg ikke set dette; gruppen jeg havde med på Houens Odde var spredt ud over 6 til 8 lejrpladser med to til tre elever ved hver. Men drengene glemte lighter-gassen på kanten af gammelmænds-bålstedet, og ud på natten eksploderede denne og jæv-nede en stor del af bålet. Heldigvis var vi på dette tidspunkt på natte-vandring rundt på halvøen, ellers kunne det være gået meget galt. Nu skete der kun materiel skade. Jeg har ikke afprøvet eksplosionsværdien af myggesprayeren, men hvem ville også være så dum at ...

KRAV OG CERTIFICERING - FREMTIDENS FRILUFTSLIV?

*Af Søren Andkjær og Johnnie
Bøtke Laursen*

En del tendenser peger i retning af, at fremtidens friluftsliv i højere grad vil blive præget af krav og certificering i forhold til sikkerheden.

Med udgangspunkt i Havkajaksamrådet og arbejdet med de vejledende retningslinier for sikkerhed i havkajak vil vi her diskutere og problematisere denne udvikling.

BAGGRUND

Går man tur ved stranden er det i dag ikke noget særsyn at se en gruppe kajakroere på tur langs kysten. Kajakroning, og havkajakken i særdeleshed, er mere populær end nogensinde. Flere og flere får øjnene op for kajakkenes muligheder som redskab for idræt og friluftsliv. Tidligere, for bare 15 år siden, var kajakroning i hovedsagen begrænset til medlemmer i landets kajakklubber samt enkelte kajakentusiaster¹. Kajakroning drejede sig mest om træning, evt. konkurrence (sport) og lejlighedsvis længere ture med et socialt indhold. I dag er udbuddet af kurser og organiserede ture med havkajak stadigt stigende. De fleste efterskoler og højskoler med friluftsliv på programmet bruger kajakken som turredskab. Mange investerer i egen kajak og tager på tur med venner og familie i Danmark eller

i udlandet. Der er mange forhandlere af havkajakker og markedet oversvømmes af forskellige fabrikater og typer. Vi kan blandt andet se udviklingen i medlemstallene for kajakklubberne. Her er antallet af medlemmer mere end fordoblet siden 1980. Den største udvikling er dog sandsynligvis sket indenfor den del af kajakroningen som foregår i pædagogisk regi i forbindelse med undervisning på f.eks. høj- eller efterskole eller inden for det uorganiserede idræts- og friluftsliv.

Den større popularitet kombineret med nye og ofte uorganiserede brugergrupper giver anledning til overvejelser i forhold til sikkerheden.

Kajakroning er ikke ufarligt. Der er en potentiel sikkerhedsrisiko i kraft af vinden, bølgerne og det kolde vand². Man kan kæntré i en kajak, miste kontrollen eller drive til havs. I værste fald kan man drukne - ofte som en følge af generel nedkøling.

Det stigende antal ulykker og næsten-ulykker med havkajak gennem de sidste 10-15 år vidner om denne problematik³.

I dag er situationen sådan, at alle kan gå ind til den nærmeste kajakforhandler og købe en havkajak for derefter at sætte sig i den og ro til havs - uden kendskab til de risici det indebærer og de sikkerhedsregler

og den teknik som bør mestres.

Som et yderligere, og langt mere alvorligt, problem kan alle i princippet kalde sig havkajakinstruktør og f.eks. blive ansat på en højskole og arrangere ture for andre. Det groteske i forholdet bliver tydeligt, hvis vi sammenligner med vandaktiviteter. Ingen ville (forhåbentligt) drømme om at sende sine børn til svømmeundervisning eller en tur i svømmehallen uden sikkerhed for, at der er en uddannet livredder til stede på kanten.

Risikomomenterne ved havkajakroning på åbent vand med vind, bølger og kulde er selvsagt langt større end i en opvarmet svømmehal.

HISTORIEN OM SAMRÅDET

Spørgsmålene om hvem der kan tage andre med på tur, og hvilke kvalifikationer en vejleder eller instruktør bør have er i den brede friluftstradition tidligere blevet besvaret med, at så længe det er „tur efter evne“, er det fint.

„Tur efter evne“ betyder, at den enkelte vejleder selv må vurdere om han/hun ville kunne lede en bestemt gruppe på en bestemt tur på en forsvarelig måde, både fagligt og sikkerhedsmæssigt.

Dette synspunkt er igennem de sidste snart tyve år blevet forsvaret af og diskuteret i Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv.

Princippet om „tur efter evne“ hænger nøje sammen med en nordisk friluftslivstradition, som ikke er styret centralt som f.eks. den engelske, og som har baggrund i at det at dyrke friluftsliv er en folkelig bevægelse med rødder i en lang tradition.

Det engelske friluftslivsbillede er i langt højere grad præget af organisationer og adventure schools baseret på militære traditioner.

I det danske friluftsmiljø lærte vi af en afsporet klatredebate for år tilbage, hvor svært det kan være at snakke om fælles normer. Hvem aftaler hvilke normer der gælder, og hvem udsteder papirerne? Man nåede ikke til enighed om noget, og i flere år bagefter skræmte sporene.

Som beskrevet ovenover har havkajakken som redskab til at dyrke friluftsliv bredt sig voldsomt. Som en konsekvens heraf samlede Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv i efteråret 2000 en række mennesker fra flere af de væsentlige organisationer og skoler, som har med havkajak at gøre. Fra starten stod det klart, at havkajaksamrådet skulle være et samarbejdsorgan og ikke en overbygning. Det betød, at hver enkelt deltagende part selv administrerer de beslutninger vi vedtager - f.eks. retningslinier og certificering men, at vi tilstræber at gøre det fra et udgangspunkt som vi i fællesskab finder frem til. De første møder førte til et seminar på Gymnastik og Idræthøjskolen ved Viborg i april

2001, hvor gruppens første udspil blev præsenteret og diskuteret.

Ud fra dette seminar og et nyt det følgende år på Naturlivsskolen ved Annaberg arbejdede arbejdsgruppen så videre med de input, der kom.

Dette førte til, at havkajaksamrådet i 2003 har kunnet gå ud med en brochure om rådet og de vejledende retningslinier samt har lavet en hjemmeside, www.havkajaksamraad.dk.

Begge dele understøtter den position som vi i havkajaksamrådet tilstræber at have i forhold til samarbejdspartnere som Søsportens Sikkerhedsråd, Søfartsstyrelsen, SOK og Friluftsrådet.

DANSK HAVKAJAKSAMRÅD

Dansk Havkajaksamråd er dannet med det formål at højne sikkerheden ved havkajakroning. Samrådet består af repræsentanter for organisationer, foreninger og skoler som arbejder med friluftsliv og havkajakker:

- Dansk Kano og Kajak Forbund (DIF)
- DGI
- Havkajakroerne
- Ungdoms- og efterskolerne
- Ungdomsringen
- Universiteterne
- Højskolerne.

Formål og arbejdsopgaver for rådet er som følger:

RÅDETS MÅLSÆTNING

- Fremme havkajaksikkerheden i Danmark
- Udvikle samarbejde og netværk mellem institutio-

ner/organisationer/foreninger som benytter havkajakker i Danmark

- Udvikle internationale kontakter og netværk på havkajakområdet.

RÅDETS ARBEJDSOMRÅDER

Rådet arrangerer seminarer om sikkerhed og uddannelse i havkajak.

Rådet udarbejder vejledende retningslinier for uddannelse og sikkerhed i havkajak.

Rådet udarbejder dansk materiale til havkajakundervisning/instruktion/sikkerhed.

Rådet indsamler oplysninger om ulykker og nærulykker i havkajakmiljøet til brug i det forebyggende arbejde. Herunder viden om jura, ansvar og forsikring.

Rådet indsamler og formidler information om internationale havkajak-begivenheder.

DE VEJLEDEDE RETNINGSLINIER

Arbejdet med at højne sikkerheden i friluftsliv med havkajak i Danmark har taget udgangspunkt i det, vi kalder en dansk model. I modsætning til andre lande og evt. andre aktivitetsområder har de centrale principper helt fra starten været følgende:

- Samarbejde, udvikling (bredt samarbejde)
- Danne norm (vejledende)
- Decentralt organiseret og administreret (i de enkelte organisationer).

Arbejdet bygger på et bredt samarbejde som involverer alle, der arbejder med området. De retningslinier som fastsættes fra Havkajaksamrådet er

vejledende og altså ikke af en karakter som endegyldige lov-mæssigheder. De vejledende retningslinier og dermed ud-dannelse og eksaminering af instruktører administreres af de enkelte organisationer.

Der er formuleret vejledende retningslinier i forhold til tre niveauer:

Havkajakroer:

- brugerniveau, som skal sætte roeren i stand til at færdes for-troligt og sikkert i havkajak på ture langs kysten i lokalt, kendt farvand i sommerhalv-året (sommer og efterår).

Havkajakinstruktør:

- kan lede ture langs kysten i kendt farvand i sommerhalv-året (sommer og efterår) og in-struere/eksaminere til Hav-kajakroer.

Havkajakvejleder:

- kan lede længere ture i Dan-mark hele året på åbent vand samt undervise og vejlede i fri-luftsliv med havkajak. (jvf. www.havkajaksamraad.dk).

De enkelte elementer i retningslinierne er ikke i sig selv voldsomme og bør derfor ikke virke afskrækkende. Det er imidlertid værd at bemærke, at alt skal kunne mestres i uroligt vand og med pakket kajak. På hvert niveau er der elemen-ter af kompetence som skal beherskes:

- Praktisk, teknisk (styrke, udholdenhed og teknik)
- Teori (viden om bølger, kajakker, førstehjælp.)
- Overblik, vurderingsevne, handlekraft (erfaring, pæda-

gogisk og psykologisk indsigt, autoritet..!). (Den tredje kompetence!).

Instruktøren skal dels have en række tekniske færdigheder samt en ballast af teoretisk vi-den om udstyr, teknik, natur-forhold samt de situationer man kan komme ud for.

Hvis retningslinierne skal ud-gøre en reel sikkerhed i for-hold til ulykker er det imidler-tid vigtigt, at teknikker og teo-ri mestres i en virkelig situa-tion. Det er med andre ord ik-ke nok, at man mestrer teknik-ken og kender teorien i plan-lagte og tænkte situationer. Man skal kunne vurdere situa-tionen og handle hurtigt og hensigtsmæssigt. Dette kræver, at teknik såvel som teori „sidder i kroppen” og at man har erfaring med mange situa-tioner og forhold⁴.

Ved eksamination såvel som ved uddannelse anbefales derfor, at man arbejder med cases med fokus på det ufor-beredte og handlingsoriente-rede.

Det er vigtigt at fremhæve, at vurderingen af om en person har de nødvendige kompeten-cer til f.eks. at blive havkajak-instruktør hviler på en hel-hedsvurdering. Det er den to-tale sum - helheden - af kom-petencer som afgør sagen. Et relevant spørgsmål er her:

„vil jeg være tryk ved at sende mine børn med på kajaktur med XX?”

Det er tilsvarende væsentligt at påpege, at kompetencerne (f.eks. som havkajakinstruk-tør) kræver at blive vedlige-holdt dels ved praktisk træning

(teknik m.m.), dels ved teore-tisk opdatering (litteratur, ar-tikler m.m.) samt ikke mindst ved praksis med instruktion og vejledning af elever, deltager -kajakroere. Havkajaksamrådet opfordrer derfor til, at man fø-rer logbog over ture og under-visning med havkajak samt deltager i seminarer og samlin-ger om havkajak og sikkerhed.

Perspektiver til andre områder (kano m.m.)

De gode erfaringer med Hav-kajaksamrådet gav allerede i 2002 Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv mod på at starte et lignende arbejde på kano-området.

Starten foregik på samme må-de. DFNF indbød til et samar-bejde og også her er det lykke-des at få store organisationer og institutioner, som nogen-lunde dækker de forskellige interesser med.

Selv om problemstillingerne er anderledes på kanoområdet har strukturen og arbejdsgan-gen fra Havkajaksamrådet kunne genbruges.

Kanosamrådet er snart klar til at følge i Havkajaksamrådets fodspor og præsentere det ar-bejde, der er lavet.

Netop nu er Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv ved at gø-re klar til at samle folk på klatreområdet. Om der så er samme behov for det samar-bejde, der findes på havkajak- og kanoområdet vil det næste års tid vise.

Arbejdet inden for friluftslivet omkring at skabe ens funda-menter for udøvelsen af de mere risikobetonede sider

hænger sammen med, at der i de seneste år udbydes flere og flere formelle uddannelser i friluftsliv.

Også her er der mange fordele ved at koordinere de retningslinier og måder at certificere på, som der anvendes.

PROBLEMER OG PERSPEKTIVER

Som det fremgår, er der mange gode grunde til arbejdet med havkajak og sikkerhed sådan som det har udviklet sig i Havkajaksamrådet. Ser vi imidlertid på temaet:

Krav og certificering = fremtidens friluftsliv??

er der dog grund til at rejse mulige problemer og perspektiver i forhold til fremtidens friluftsliv:

- Bliver friluftslivet reelt mere sikkert? (den tredje kompetence)
- Kan de vejledende retningslinier, prøver m.m. være en falsk tryghed?

Vi kan – uanset hvilke regler vi sætter op og hvor meget vi uddanner og afholder prøver aldrig være helt sikre. Friluftslivet kan aldrig gøres 100 % sikkert, og det er måske heller ikke meningen. Betoningen af den tredje kompetence og helhedsvurderingen mener vi vil kunne sikre så langt det er muligt (og hensigtsmæssigt). I forlængelse heraf vil det decentrale ansvar kombineret med betoningen af stadig træning og opdatering af kompetencer forhåbentligt forhindre, at certificeringen bliver en falsk tryghed:

- Bliver der mere/for meget fokus på aktivitet, teknik, mestring eller på udfordring, risiko?
- Hvad med de andre kvaliteter i friluftsliv, det enkle, naturen og kulturen (de bløde værdier)?

Al den her snak om teknik, krav og certificering ligger unægteligt langt fra forestillin-

gen om friluftsliv som det frie, spontane, lystbårne og enkle liv i naturen. Der er derfor en fare for, at meget af livet i naturen bliver fokuseret på teknik og træning – evt. testning af kompetencer.

Friluftsliv, og dermed ture i havkajak, skal gerne være meget andet: naturoplevelser, fællesskab, leg og udfordring med kajakken og elementerne. Diskussion om kompetence og sikkerhed må ikke ødelægge glæden og interessen for havkajak og friluftsliv. Bevidstheden om sikkerhed og et højt uddannelsesniveau er imidlertid forudsætningen for et spændende og forsvarligt friluftsliv:

- Hvad med „de naturlige autoriteter“?
- Hvordan i forhold til forsikrings spørgsmål og lovgivning?

Det er nødvendigt at tage stilling til, hvad der skal ske med de instruktører og vejle-

dere, som har arbejdet med havkajak og friluftsliv i rigtig mange år - uden at være prøvet og certificeret. Tilsvarende er det oplagt at undersøge hvilke muligheder og konsekvenser denne udvikling af friluftsliv får i relation til forsikring og ansvar.

Et skræmmescenarie: bevis for at dyrke friluftsliv!

„Bange gamle mænd med store kajaker og avanceret udstyr, - kan ikke ro!”

Udviklingen kan muligvis - af kritiske røster - tolkes som et udtryk for at havkajakroere i dag består af: „Bange gamle mænd med store kajaker og avanceret udstyr” som ikke har lært at ro. For, hvis man kan ro en kajak, kæntrer man jo ikke! Helt så enkelt og banalt er det jo heldigvis ikke.

Men vi skal naturligvis holde os proportionerne for øje og kritisk vurdere hvornår retningslinier og certificering er

relevante så fokuseringen på sikkerhed ikke går i selvsving og overskygger naturoplevelse og oplevelsen af at kunne færdes i frihed.

Omvendt har vi nu fået uddybet forståelsen af, hvad „tur efter evne“ er, indeholdende mange af de kvaliteter, som vi traditionelt lægger vægt på i den nordiske friluftslivstradition og uden at det hele styres centralt.

LITTERATUR

Basis:

Borch, Lars: Havkajakinstruktør. Ungdomsringen 2003
Menzing, Karin: Långfärdskajak. 2000
Jacobsen, F.: Havpaddling Norges Kajak- og Kanoforbund, 1981
Nielsen, H.R.: Kajak ABC. Langå 1996
Diverse foldere fra Søsportens Sikkerhedsråd.

Avanceret:

Hutchinson, D.: Sea

Kayaking. London 1988
Foster, Nigel: Seakayaking West Sussex 1981
Rosen, M.: Havspaddling Hälsingborg 1991
British Canoe Union: Canoeing Handbook, Surrey 2002.

KONTAKTER/LINKS

Dansk Havkajaksamråd:
www.havkajaksamraad.dk
Dansk Kano- og Kajakforbund: www.kano-kajak.dk
Havkajakroerne:
www.havkajakroerne.dk

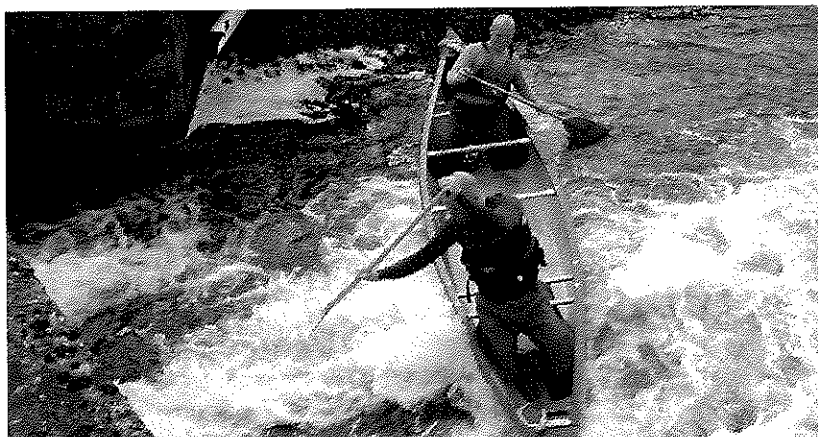
NOTER

1. Det bør understreges at kajakroning ikke er noget nyt fænomen i Danmark. Så tidligt som i 30'erne og 40'erne blev der bygget og roet i kajaker. Jvf. f.eks. Odense Kajakklubs jubilæumsskrift
2. Selv om sommeren er vandet i de danske farvande relativt koldt - set i forhold til den menneskelige organisme og overlevelseschancerne i vand
3. Det er vanskeligt at skaffe sig præcise tal for antallet af ulykker. Iflg. SOKs opgivelser har der inden for de sidste .. år været X antal ulykker. Hvorvidt dette antal reelt er steget i forhold til tidligere er vanskeligt at påvise ud fra de registreringer der findes. Den øgede popularitet kombineret med den lettere tilgængelighed indikerer en potentiel stigning i antal ulykker. Den øgede fokus på sikkerhed (bl.a. fra Dansk Havkajaksamråd) virker (forhåbentligt) i modsat retning
4. Vi kan passende kalde denne del for ”den tredje kompetence”. Jvf. *Andkjær S. Livredning – den tredje kompetence. Focus Idræt 2, april 2000.*

Foto: Martin Machado

FRILUFTSBOGKLUBBEN

Af Carsten Damsgaard

Så er vi oppe at køre igen på nettet! Vi arbejder hele tiden på at videreudvikle webstedet så gå ind og kig på hjemmesiden og bestil nogle af de mange spændende bøger!

Denne gang har vi valgt ikke at tage nogle af bøgerne af listen. Alligevel kan vi præsentere et par spændende nye bøger. Først og fremmest en flot amerikansk kanobog. Der har været nogle forespørgsler på gode håndværksbøger. Vi er derfor glade for denne gang at kunne tilbyde en flot ny svensk sløjdbog.

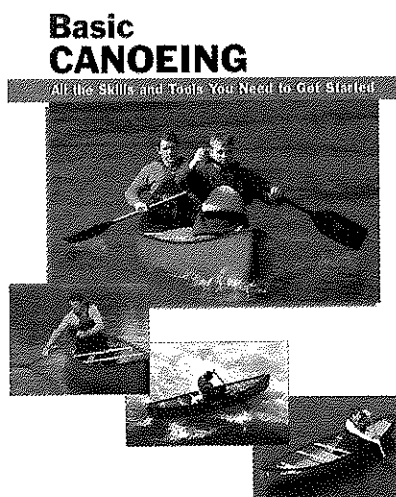
BASIC CANOEING

Red. af Jon Rounds

Vi har her fået fat i en utrolig flot og velskrevet bog omhandler „all the skills and tools you need to get started”! Det er en instruktionsbog med mange fantastisk flotte og illustrative farvefotos. Bogen indleder med et kapitel om fundamentale færdigheder i forbindelse med kanopadling som f.eks. løft, bæring, trim-

ning og kropsholdning. Derefter kommer der tekniske kapitler omhandler padleteknik, ”læsning” af strøm og bølger, kanoudestyr samt sikkerhed og redningsøvelser. Alt i alt en meget flot bog, der med typisk amerikansk akkuratse beskriver hvad der er værd at vide i forbindelse med kanosejads. F.eks. bruges der fem sider på at beskrive, hvordan man fastgør en kano til taget af en bill

*A4 format på 90 sider i kraftig og holdbar kvalitet med mange illustrative farvefotos.
Pris 195 kr.*

SLÖJDA I TRÄ

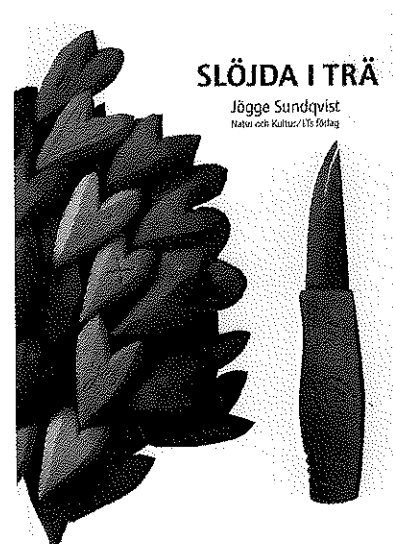
Jögge Sundqvist

Der er her tale om en inspirerende bog, der i tekst og instruktive fotos beskriver hvordan man med kniv og økse fremstiller enkle, funktionelle og sjove ting i træ. Trin for trin lærer man at lave smørekniv, kagespade, kniv med læderskede, æsker, gardinstænger og skamler. Der er kapitler om værktøj og redskaber samt forskellige træsorters anvendelighed og forskellige teknikker. Endvidere omhandler bogen emner som tørring, slibning, kløvning, ergonomi og overfladebehandling med f.eks. linolie.

En meget flot, spændende og instruktiv bog med mange gode idéer til „friluftsliv og håndværk”.

A4 format på 90 sider i indbunden kvalitet og med mange farvefotos. Pris 195 kr.

Foto: Martin Machado

BOGLISTEN

Best. nr.	Titel/forfatter	Sprog	Omtale	Pris
BU-01	„Udendørs pædagogik“, Dahlgren og Szcepanski	Dansk	51/02	170,00
TI-02	„Sug i magen og livskvalitet“, Gunnar Breivik	Norsk	52/02	240,00
DR-10	„Mad over bål“, Ida List Larsen	Dansk	56/03	175,00
DB-30	„De 100 bedste Trangia opskrifter“, Johansen og Stummann	Dansk	42/00	69,00
FA-35	„Grønlandskajakken“, Smedemark og Henriksen	Dansk	48/01	150,00
NO-45	„Friluftslivet i vinterfjellet“, Mats D. Melbye	Norsk	56/03	250,00
NO-46	„Friluftsliv – grunnbok“, Bischoff og Mytting	Norsk	41/00	250,00
BL-50	„Complete book of seakayaking“, Derek Hutchinson	Engelsk	30/96	205,00
NK-55	„Slöjda i trä“, Jörgge Sundqvist	Svensk	57/04	195,00
PR-61	„Fjällboken“, Grundsten og Palmgren	Svensk	51/02	195,00
CO-71	„The kayak Roll“ (video), Kent Ford	USA	54/03	195,00
CO-72	„Paddling with kids“, Bruce Lessels & Karen Blom	USA	54/03	150,00
CO-73	„Basic canoeing“, Jon Rounds	USA	57/04	195,00
BC-77	„How to shit in the woods“, Kathleen Meyer	USA	47/01	85,00
BC-78	„Canoe and Kayak Handbook“, Franco Ferrero	Engelsk	52/02	195,00
BC-79	„Creative outdoor work...“, Alan Smith	Engelsk	53/03	150,00
WW-80	„Långfärdskajak“, Karin Mentzing	Svensk	42/00	205,00
NB-90	„Træklating i de dansk skove“, Skytte, Boysen og Schunck	Dansk	55/03	150,00
SC-95	„Ildens magi“, Thorben Lundø	Dansk	55/03	185,00

Alle priser er inkl. dansk moms og gældende pr. 1. marts 2004.

Dertil kommer ekspedition/forsendelse på 50 kr. uanset antal bøger.

Forbehold for evt. udsolgte bøger samt prisstigninger, der skyldes kursændringer.

Da vi kun har nogle enkelte af bøgerne på lager, må der ofte påregnes en leveringstid på min. 1 måned efter bestilling. Bestil evt. via hjemmesiden: www.danskfriluftsliv.dk.

Friluftsbogklubben – bestillingskupon
Jeg bestiller hermed følgende bøger:

best.nr.	antal	best.nr.	antal	best.nr.	antal
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Medlemsnummer (står på bagsiden på bladet!): _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Telefonnr.: _____

Bestillingskuponen adresseres til: Friluftsbogklubben, att. Carsten Damsgaard, Varnæsvej 750, Bovrup, 6200 Aabenraa

Afsender:
Jesper Lind Nielsen
Balvej 16
5762 V. Skerninge

91342 ARC 1 000
TERKEL BERG-SØRENSEN
SØTOFTEN 1
8600 SILKEBORG 8600 d 13/23

BESØG VORES NYE WEBSITE PÅ WWW.FRILUFTSLAGERET.DK

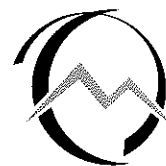
FRILUFTSLAGERET GIVER DIG RÅD

For os er friluftslivet en livsstil. Med en bred baggrundsviden inden for næsten alle former for udeaktiviteter, er vi i stand til at rådgive dig, uanset hvilken type udeliv, du dyrker.

Friluftslageret har det største udvalg af udstyr til friluftsliv. Kig forbi forretningen i Odense eller besøg vores butik på nettet på www.friluftslageret.dk og se vores store udvalg. Rekvirer katalog på 63 12 37 37 eller via hjemmesiden.

Ungdomsskolen, lærere og elever opnår 20% rabat på alle* varer i Friluftslageret.

(*Gælder ikke GPS, mad- og tilbudsvare.)

friluftslageret

LÆSSØEGADE 12 • 5000 ODENSE C. • Tel.: 63 12 37 37 • Fax: 63 12 37 36 • WWW.FRILUFTSLAGERET.DK
ÅBNINGSTIDER I BUTIKKEN: MAN-TOR 10:00-17:30 • FRE 10:00 - 19:00 • LØR 10:00-14:00 • WEBSITEN ER ALTID ÅBEN